

Flere blomster? Frugter? Dyr? **BIODIVERSITET I DIN HAVE**

af Hf. Energiens biodiversitetsgruppe

Dette katalog er tænkt som et idékatalog til de energister der ønsker inspiration til hvordan man kan styrke biodiversiteten i egen have.

Kataloget trækker på 'Vild med vilje'-tilgangen, men forholder sig også til energiens regler om affald.

HVORFOR ER BIODIVERSITET VIGTIGT?

Biodiversitet betyder, at der er mange forskellige planter, dyr og insekter i din have. Men hvorfor er det vigtigt for dig og din kolonihave?

Naturlig skadedyrsbekæmpelse: Flere forskellige planter og dyr betyder, at skadedyr som bladlus og snegle bliver holdt nede af deres naturlige fjender. Mindre behov for kemikalier betyder en sundere have og mindre arbejde for dig.

Bedre vækst: En mangfoldig have skaber bedre jord, fordi forskellige planter tilfører forskellige næringsstoffer. Dette kan føre til sundere planter og bedre høst af dine grøntsager og blomster.

Farverige haver: En have med mange forskellige blomster, farver og dufte er ikke bare sprudlende, men tiltrækker også flere sommerfugle og fugle, hvilket gør haven mere levende og spændende.

Klare fordele for miljøet: Selvom du måske ikke går op i miljøet, hjælper en biodivers have med at bekæmpe klimaforandringer og beskytter vores planet for fremtidige generationer.

HVAD ER 'VILD MED VILJE'?

"Vild med vilje" er en haveplejetilgang, der kræver omtanke og engagement. Det handler om at skabe en balance mellem naturlig skønhed og praktisk vedligeholdelse. Det er ikke en undskyldning for at lade haven passe sig selv, og det betyder ikke nødvendigvis mindre arbejde, men en anden form for arbejde. Og vigtigst af alt, det betyder ikke, at haven skal være rodet eller fyldt med affald. Ved at forstå disse forskelle kan du bedre implementere "vild med vilje" i din egen have på en måde, der gavner både dig og miljøet.

Mere liv: En lidt vildere have tiltrækker flere fugle, bier og sommerfugle, hvilket gør din have mere levende og interessant.

Sundere planter: Når du lader planter gro naturligt, bliver de ofte stærkere og mere modstandsdygtige over for sygdomme og skadedyr.

Naturlig have: En vild have kan være utrolig smuk med mange forskellige blomster og planter, der vokser sammen på en harmonisk måde. Ved at lade græsset gro lidt længere og lade nogle vilde blomster stå, kan du spare tid på at slå græs og fjerne ukrudt og i stedet bruge tiden på at nyde solen, eller andre spændende projekter.

HVAD ER 'VILD MED VILJE' IKKE!

En undskyldning for ikke at passe sin have

"Vild med vilje" betyder ikke, at du kan lade haven passe sig selv uden nogen form for pleje. Selvom konceptet indebærer at lade dele af haven vokse mere naturligt, kræver det stadig planlægning og omtanke. Du skal vælge de rette planter, sikre at invasive arter ikke overtager, og holde øje med haven for at sikre, at den udvikler sig på en sund måde. At lade haven vokse vildt med vilje er en bevidst beslutning, der kræver viden og indsats, ikke en undskyldning for at lade den stå til.

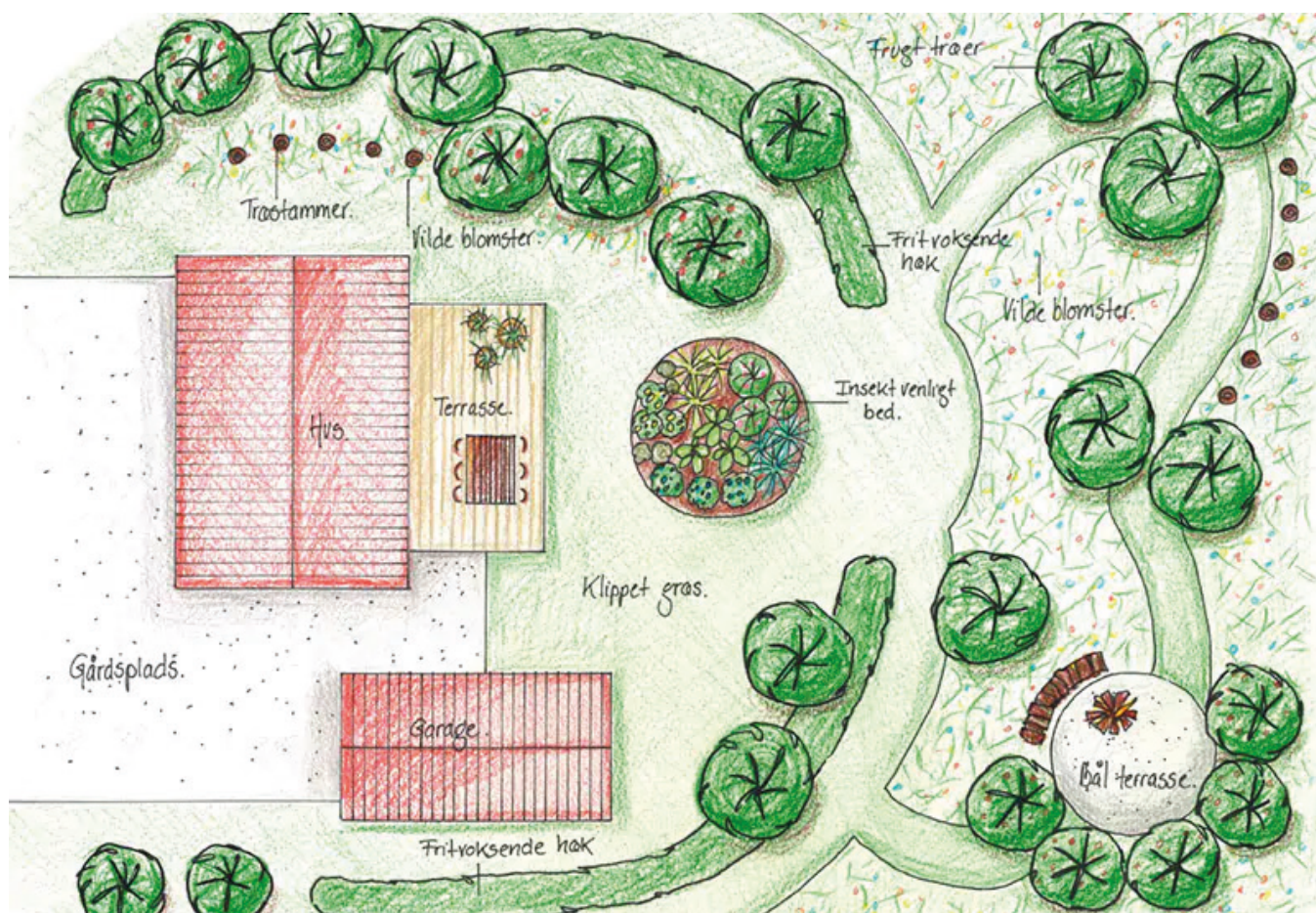
Mindre arbejde

Mens "vild med vilje" kan reducere nogle aspekter af havearbejde, som græsslåning og ukrudtsfjernelse, betyder det ikke nødvendigvis mindre arbejde. Det kræver indsats at vælge de rigtige planter, at oprette insekthoteller, og at sikre, at de vildtvoksende områder ikke bliver tilgroet af uønskede planter. Desuden kræver det løbende overvågning og justering for at opretholde en sund og afbalanceret have. Så selvom det kan ændre typen af arbejde, betyder det ikke, at der ikke er noget arbejde at gøre.

Rod og affald

"Vild med vilje" betyder ikke, at haven skal være rodet eller fyldt med affald. Faktisk kan en vild med vilje-have være meget smuk og velplejet. Det handler om at skabe et naturligt udseende med vilde blomster, hjemmehørende planter og naturlige levesteder for dyreliv. Men dette skal ske uden at haven bliver til et kaotisk eller snavset sted. Det indebærer at fjerne affald, holde stier klare, og sikre at områder med vilde planter er tydeligt definerede og harmonisk integreret i resten af haven.

Her er et eksempel på hvordan man kan designe sin have efter 'vild med vilje'-princippet

HVAD KAN DU GØRE?

Selv små ændringer kan gøre en stor forskel for biodiversiteten i din have. Her er nogle enkle ting, du kan gøre:

Plant forskellige blomster: Vælg blomster, der blomstrer på forskellige tidspunkter af året for at give mad til insekter hele sæsonen.

Eksempler på planter og de sommerfugle de tiltrækker:

Rødkløver

(*Trifolium pratense*)

Almindelig kællingetand

(*Lotus corniculatus*)

Almindelig stedmoderblomst

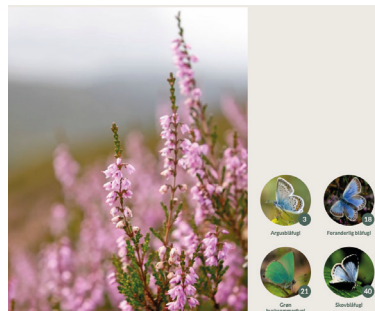
(*Viola tricolor*)

Lucerne

(*Medicago sativa*)

Hedelyng

(*Calluna vulgaris*)

Mosebølle

(*Vaccinium uliginosum*)

Kontakt bigruppen for katalog med 50 forskellige planter.

Lad græsset gro: Lad et hjørne af din have være vildt og lad græsset gro lidt længere. Det giver levesteder for insekter og smådyr.

Kilde: Danmarks Naturfredningsforening Sorø

Hos Karen Magrethe i have 96

Byg et insekthotel: Et insekthotel giver husly til gavnlige insekter som bier og mariehøns, der hjælper med bestøvning og bekæmpelse af skadedyr. Byg det evt sammen med børnene.

Brug færre kemikalier: Prøv at undgå pesticider og herbicider. De kan skade nyttige insekter og forurene jorden.

Hvis du tænker ”jamen hvad skal jeg gøre i stedet?” er her nogle forslag:

Organisk muld: Dæk jorden med organisk materiale som barkflis, halm eller kompost. Dette kvæler ukrudtet ved at blokere lys og reducere frøspiring.

Grøngødning: Brug planter som kløver eller vikke, som både dækker jorden og tilfører næringsstoffer.

Bunddække: Plant tæt med bunddækkeplanter, der hurtigt kan fylde området og udkonkurrere ukrudtet. Brug planter som kløver eller vikke, som både dækker jorden og tilfører næringsstoffer.

Kogende vand: Hæld kogende vand direkte på ukrudtet. Dette dræber planterne ved at bryde deres cellevægge.

Plant lokale planter: Hjemmehørende planter er bedre tilpasset det lokale miljø og kræver mindre vedligeholdelse.

Eksempler på hjemmehørende planter:

Anisisop
(*Agastache foeniculum*)

Tusindstråle
(*Telekia speciosa*)

Sporebaldrian
(*Centranthus*)

Blåhat
(*Knautia arvensis*)

Kontakt bigruppen for længere liste over planter.

HF. ENERGIENS BIOGRUPPE

HVEM ER VI?

Biogruppen er en engageret og passioneret samling af Energister, der brænder for at bringe mere biodiversitet ind i deres haver. Vi er en mangfoldig gruppe, der spænder bredt både i alder og i havemæssig erfaring. Fælles for os alle er ønsket om at hjælpe hinanden med at skabe mere liv i haverne – både i form af planter og dyr (minus rotter, selvfølgelig!).

Vi fungerer som en kageklub, hvor vi mødes for at diskutere, udveksle idéer og inspirere hinanden. Vores møder er fyldt med hyggelige samtaler, hvor vi deler tips og erfaringer, og vi opmuntrer til en afslappet atmosfære, hvor alle kan føle sig velkomne og inkluderet. Biogruppen mødtes for første gang i 2023, hvilket betyder, at der er stort potentiale for at være med til at forme og udvikle gruppen.

Vi ønsker IKKE at diktere, dømme eller på nogen måde bestemme, hvad folk gør i deres egne haver. Vores mål er at inspirere og skabe nysgerrighed omkring bæredygtighed og biodiversitet i Hf. Energiens haver. Ved at dele vores viden og erfaringer håber vi på at kunne motivere flere til at tage små, men betydningsfulde skridt mod mere mangfoldige og livlige haver.

I biogruppen tror vi på, at hver have kan blive et lille paradys for både mennesker og natur. Uanset om du er nybegynder eller en erfaren med biodiversitet er du velkommen i vores fællesskab, hvor vi sammen kan lære og vokse.

SÅ KOM OG VÆR MED – SAMMEN KAN VI GØRE EN FORSKEL!

**VI MØDES NÆSTE GANG ~~SØNDAG D. 9. JUNI KL. 11~~
~~HOS MARIE I HAVE 57.~~**

**DE BEDSTE HILSNER
BIOGRUPPEN**

Se på HFE hjemmeside og evt. kalender for aktuelle oplysninger om næste mødetid og sted for BIO-gruppen...